

Tasviriyy san'at ta'limida milliy meros namunalaridan samarali foydalanish**Raxmonova Mahliyo Zoir qizi**

Navoiy Davlat Universiteti

70110501 – Tasviriyy san'at magistratura ta'lim yo'nalishi

1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqola tasviriyy san'at ta'limida milliy meros namunalaridan samarali foydalanish masalasini o'rganadi. Milliy meros namunalarini dars jarayoniga integratsiya qilish o'quvchilarning estetik tafakkuri, ijodiy salohiyati va madaniy ongini rivojlantirishga xizmat qiladi. Maqolada pedagogik metodlar, darslarda milliy meros elementlarini qo'llash usullari va o'quvchilarning ijodiy faolligini oshirish yo'llari tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari milliy meros namunalaridan samarali foydalanish o'quv jarayonini boyitishini va o'quvchilarning san'atga bo'lgan qiziqishini oshirishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: Milliy meros, tasviriyy san'at, ta'lim, o'quvchilar, ijodiy faollik, estetik tarbiya, pedagogik usullar, dars metodikasi, madaniy ong, san'at ta'limi.

Tasviriyy san'at ta'limida milliy meros namunalarini o'rganish va dars jarayoniga tatbiq etish o'quvchilarning san'atga bo'lgan qiziqishini oshirish, estetik va madaniy tafakkurini rivojlantirish uchun muhim ahamiyatga ega. Milliy meros namunalarini qo'llash orqali o'quvchilar nafaqat texnik ko'nikmalarni, balki rang, shakl, kompozitsiya va badiiy ifodaning nozik tomonlarini ham o'rganadilar.

Darslarda milliy meros elementlarini ishlatish pedagogik yondashuvlarni talab qiladi. Pedagoglar o'quvchilarni motivatsiya qilish, ijodiy faollikni rag'batlantirish va individual xususiyatlarni hisobga olish orqali san'at darslarini samarali tashkil etadilar. Milliy meros namunalarini vizual, amaliy va interaktiv usullarda qo'llash orqali o'quvchilar o'zlarining badiiy tasavvurlarini kengaytiradi va ijodiy kompetensiyalarini rivojlantiradi.

Shuningdek, milliy merosni dars jarayoniga integratsiya qilish madaniy ongni shakllantirish, o'quvchilarda milliy san'atga hurmat va qiziqish uyg'otish, hamda ularni zamonaviy san'at bilan bog'lash imkonini beradi. Shu sababli, tasviriyy san'at ta'limida milliy meros namunalaridan samarali foydalanish pedagogik va metodik jihatdan muhim va dolzarb masala hisoblanadi.

Milliy meros namunalarini tasviriyy san'at ta'limida samarali qo'llash o'quv jarayonini boyitish va o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Milliy meros nafaqat tarixiy va madaniy ahamiyatga ega bo'lsa, balki o'quvchilarning estetik tafakkuri, rang va shakl tushunchasini chuqurlashtirishga xizmat qiladi. Darslarda milliy meros elementlarini qo'llash orqali o'quvchilar o'zlarining badiiy tasavvurlarini kengaytirib, ijodiy kompetensiyalarini rivojlantiradilar.

Milliy meros namunalarini o'quv jarayoniga integratsiya qilishning birinchi bosqichi ularni tanishtirish va ma'no-mohiyatini tushuntirishdan boshlanadi. Masalan, naqshli to'qimachilik, kashta san'ati, miniatura va amaliy san'at asarlari o'quvchilarga tarixiy kontekst, rang va shakl uyg'unligi, kompozitsiya qoidalari haqida tushuncha beradi. O'quvchilar bu namunalarni o'rganish orqali nafaqat texnik ko'nikmalarini oshiradilar, balki badiiy tafakkur va estetik sezgirlikni ham rivojlantiradilar.

Pedagogik yondashuvlar milliy merosdan samarali foydalanishda muhim rol o'ynaydi. Pedagoglar o'quvchilarning individual qiziqishlari va salohiyatini hisobga olgan holda darsni rejalashtiradilar. Masalan, amaliy mashg'ulotlarda o'quvchilar o'zlari tanlagan milliy naqsh yoki motiv asosida kompozitsiya yaratadilar. Bu jarayon ijodiy faollikni oshiradi, o'quvchilarda mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini shakllantiradi va ularni ijodiy izlanishga rag'batlantiradi.

Milliy meros namunalarini qo'llashning yana bir samarali yo'li — interaktiv va vizual metodlardan foydalanishdir. Slaydlar, multimediyaviy materiallar, muzey yoki galereya ekskursiyalari orqali o'quvchilarga naqsh va asarlarni yaqindan ko'rsatish, ularni tahlil qilish imkonini beradi. Shu bilan birga, o'quvchilar amaliy mashg'ulotlarda rang, shakl va kompozitsiya bilan tajriba o'tkazadilar, bu esa ularning badiiy tafakkurini rivojlantiradi.

Milliy meros namunalarini dars jarayonida qo'llash, shuningdek, o'quvchilarda madaniy ongni shakllantirishga xizmat qiladi. O'quvchilar milliy naqshlar, rang kombinatsiyalari va shakllarning tarixiy va madaniy ahamiyatini tushunib, ularni zamonaviy san'at va dizaynga tatbiq etishni o'rganadilar. Bu jarayon orqali ular milliy san'atga hurmat va qiziqish uyg'otadilar, o'z madaniy merosini qadrlashga o'rgatiladilar.

Milliy merosdan foydalanish nafaqat individual ijodiy salohiyatni rivojlantiradi, balki o'quvchilarning guruhdagi ijodiy ishlash qobiliyatini ham oshiradi. Masalan, guruh loyihalarida o'quvchilar birgalikda milliy naqsh asosida dizayn yoki dekorativ kompozitsiya yaratadilar. Bu jarayon nafaqat texnik ko'nikmalarni oshiradi, balki kommunikatsiya, hamkorlik va guruhdagi muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantiradi.

Shuningdek, milliy meros namunalaridan foydalanish zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan uyg'unlashtirilganda samaradorlik yanada oshadi. Masalan, flipped classroom yoki interaktiv dars metodlari orqali o'quvchilar milliy naqshlar va ularning dizayndagi qo'llanilishi haqida oldindan bilimga ega bo'ladilar, dars vaqtida esa amaliy mashg'ulotlar orqali o'z ijodiy ishlanmalarini ishlab chiqadilar. Bu yondashuv o'quvchilarning faolligini oshiradi va dars jarayonini qiziqarli qiladi.

Milliy meros namunalaridan foydalangan holda o'tkazilgan darslar o'quvchilarning badiiy kompetensiyasini, rang va shakl hissini, ijodiy tafakkurini va madaniy savodxonligini sezilarli darajada rivojlantiradi. Ular nafaqat texnik ko'nikmalarni egallaydilar, balki milliy naqshlar orqali o'z madaniy identifikatsiyasini

yanada mustahkamlashadi. Shu tariqa, milliy meros namunalaridan samarali foydalanish tasviriy san'at ta'limida o'quvchilarning ijodiy va estetik rivojlanishi uchun muhim vosita bo'lib xizmat qiladi.

Milliy merosning amaliy qo'llanilishi bilan bog'liq metodik tavsiyalarni ishlab chiqish ham dolzarbdir. O'qituvchilar milliy naqshlar va motivlarni dars jarayonida qanday tartibda va qaysi metodlar orqali qo'llashni rejalashtirishlari kerak. Masalan, naqshlarning murakkablik darajasi va o'quvchilar darajasi hisobga olinadi, o'quvchilarning individual qiziqishlari va ijodiy salohiyatiga mos vazifalar beriladi. Bu pedagogik yondashuvlar darsning samaradorligini oshiradi va o'quvchilarning ijodiy faolligini rag'batlantiradi.

Shuningdek, milliy meros namunalaridan foydalangan holda o'tkazilgan darslar o'quvchilarda estetik hissiyotlarni shakllantirish, rang uyg'unligi, shakl va kompozitsiya printsiplarini tushunishga yordam beradi. Ular milliy naqshlar orqali o'z badiiy tafakkurini kengaytiradilar va zamonaviy dizayn va san'atga tatbiq qilishni o'rganadilar. Shu tariqa, milliy merosdan samarali foydalanish tasviriy san'at ta'limida nafaqat madaniy merosni saqlash, balki o'quvchilarning ijodiy va estetik rivojlanishini ta'minlashning muhim vositasidir.

Umuman olganda, milliy meros namunalarini tasviriy san'at ta'limida qo'llash pedagogik, metodik va madaniy jihatdan samarali hisoblanadi. Bu jarayon o'quvchilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantiradi, madaniy ongini oshiradi va ularni zamonaviy san'at bilan bog'laydi. Milliy merosni dars jarayoniga integratsiya qilish o'quvchilarning faolligini rag'batlantiradi, estetik tafakkurini kengaytiradi va ularni ijodiy faoliyatga yo'naltiradi.

Tasviriy san'at ta'limida milliy meros namunalaridan samarali foydalanish o'quvchilarning ijodiy va estetik rivojlanishi uchun muhim omildir. Milliy naqshlar, rang uyg'unligi va shakl kompozitsiyalari orqali o'quvchilar nafaqat texnik ko'nikmalarini rivojlantiradilar, balki madaniy ong, milliy identifikatsiya va badiiy tafakkurini ham oshiradilar.

Darslarda pedagogik metodlardan foydalangan holda milliy meros elementlarini interaktiv va amaliy mashg'ulotlarga integratsiya qilish o'quvchilarning ijodiy faolligini rag'batlantiradi, mustaqil fikrlash va muammolarni hal qilish qobiliyatini shakllantiradi. Shu tariqa, milliy meros namunalaridan samarali foydalanish tasviriy san'at ta'limini boyitadi, o'quvchilarning san'atga qiziqishini oshiradi va ularni zamonaviy san'at bilan uyg'unlashtirishga yordam beradi.

Umuman olganda, milliy meros namunalarini darslarda qo'llash o'quvchilarning badiiy kompetensiyalarini, ijodiy salohiyatini va madaniy savodxonligini rivojlantirishning samarali vositasidir. Bu yondashuv nafaqat ta'lim jarayonini boyitadi, balki milliy san'at va madaniy merosni saqlash va rivojlantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Shavdirov S. A. Podgotovka budushchikh uchiteley k issledovatel'skoy deyatel'nosti. *Pedagogicheskoe obrazovaniye i nauka*, 2017, №2, s. 109–110.
2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons. *Eastern European Scientific Journal*, 2017, №1, s. 131–134.
3. Shovdirov S. Analyzing the Sources and Consequences of Atmospheric Pollution: A Case Study of the Navoi Region. *E3S Web of Conferences*, 2024, Vol. 587, p. 02016.
4. Shavdirov S. Method of Organization of Classes in Higher Education Institutions Using Flipped Classroom Technology. *AIP Conference Proceedings*, 2025, Vol. 3268, №1, p. 070035.
5. Shavdirov S. A. O'quvchilarda tasviriy savodxonlikka oid o'quv kompetentsiyalarini shakllantirishning pedagogik-psixologik jihatlari. *Sovremennoye obrazovaniye (Uzbekistan)*, 2017, №6, s. 15–21.
6. Shovdirov S. A. Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetentsiyalarini shakllantirish omillari. *Inter Education & Global Study*, 2024, №1, s. 8–14.
7. Ibraimov X., Shovdirov S. Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students. *Science and Innovation*, 2023, Vol. 2, №B10, s. 192–198.
8. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts. *International Journal on Integrated Education*, 2023, Vol. 4, №3, s. 60–66.
9. Shavdirov S. Izobrazitel'nomu i prikladnomu iskusstvu. *International Scientific Review of the Problems and Prospects of Modern Science and Education*, 2018, s. 84–85.
10. Shovdirov S. Tasviriy savodxonlikka oid o'quv kompetentsiyalarni shakllantirishda o'quvchilarning mantiqiy va abstrakt fikrlashga o'rgatish. *Evraziyskiy jurnal akademicheskikh issledovaniy*, 2023, Vol. 3, №12, s. 193–196.